

Aborcja

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Opis sytuacji, która wydarzyła się w styczniu 2020 r.*, oprac. własne.
- Źródło: Patrycja Frączek, Magdalena Jabłońska, Jakub Pawlikowski, *Medyczne, etyczne, prawne i społeczne aspekty badań prenatalnych w Polsce*, „Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu” 2013, nr 2, s. 103–109.

- Źródło: Maria Jędrzejewska, *Mój kościół i aborcja*, 10.04.2018 r., dostępny w internecie: tygodnikpowszechny.pl [dostęp 30.03.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 10.03.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 10.03.2020 r.].

Źródło: Wutthichai Charoenburi, licencja: CC BY 2.0.

Aborcja to dla niektórych po prostu jeden z wielu zabiegów medycznych, dla innych to wręcz zbrodnia. Aborcję definiuje się najczęściej jako sztucznie wywołane poronienie. W języku potocznym zabieg ten nazywany jest również „łyżeczkowaniem”, „skrobanką” lub „spędzeniem płodu”. Są kraje, w których aborcja jest w pełni legalna, w innych jest zakazana, a w części państw, takich jak Polska, dopuszcza się ją pod określonymi warunkami.

Jaki jest twój stosunek do tego problemu? Jakimi słowami opiszesz tę kwestię? Czy aborcja to prawo kobiety do decydowania o swoim ciele? Czy może aborcja narusza prawa dziecka do życia?

Twoje cele

- Przeanalizujesz prawne i moralne aspekty aborcji.
- Skonfrontujesz własne przekonania na temat aborcji z poglądami innych.
- Ocenisz, jak bardzo złożony jest to problem w skali globalnej.

Dla zainteresowanych

**System prawny i system
moralny – czy coś je
łączy?**

**Rodzina – zagrożenia
i problemy**

**Współczesna polityka
ludnościowa**

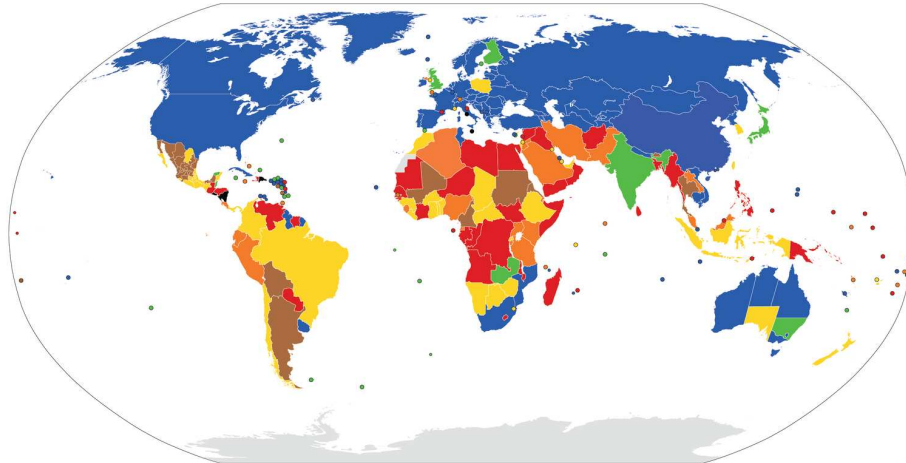

**Wyzwania stojące przed
polityką ludnościową**

Przeczytaj

Legalność aborcji na świecie (2020 r.)

- Legalna na życzenie
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki, gwałtu, wad płodu lub trudności socjoekonomicznych
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki, gwałtu lub wad płodu
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki lub gwałtu
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki
- Nielegalna z wyjątkiem zagrożenia życia matki
- Nielegalna bez względu na okoliczności

Legalność aborcji (2020 r.)

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Aborcja jest jednym z najstarszych i najbardziej radykalnych zabiegów medycznych, jakie znamy. Jest również jednym z najczęściej wykonywanych zabiegów w skali świata. Jedna ciąża na cztery kończy się aborcją. Według Amnesty International wskaźnik aborcji wynosi:

- 37 na 1000 kobiet w wieku 15–44 lat w krajach, które całkowicie zakazują aborcji lub dopuszczają aborcję w przypadku konieczności ratowania życia kobiety;
- 34 na 1000 kobiet w krajach, w których aborcja jest dostępna na szerszych zasadach.

Oznacza to, że regulacje prawne w poszczególnych krajach w niewielkim stopniu wpływają na skalę zjawiska, mają jednak znaczący wpływ na warunki, w jakich dochodzi do usunięcia ciąży. Dane te pochodzą z lat 2010–2014.

Zacznijmy od początku

Dyskusja o aborcji koncentruje się na nierozstrzygniętym do tej pory sporze o moment rozpoczęcia ludzkiego życia. Jednak zanim zacznie się życie, dochodzi do współżycia seksualnego dwojga ludzi różnych płci. Czy młodzi ludzie uprawiający seks mają świadomość jego konsekwencji? Czy dla wszystkich przyjemne chwile zbliżenia intymnego oznaczają konieczność odpowiedzialności za powstające życie? Czy zawsze akt seksualny jest dobrowolny? Odpowiedzi negatywne na powyższe pytania mogą skłonić do rozważań o usunięciu ciąży.

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) w Europie w latach 2009/2010 odsetek piętnastolatków, którzy przeszli inicjację seksualną, wynosił dla chłopców 29%, a dla dziewcząt 23%.

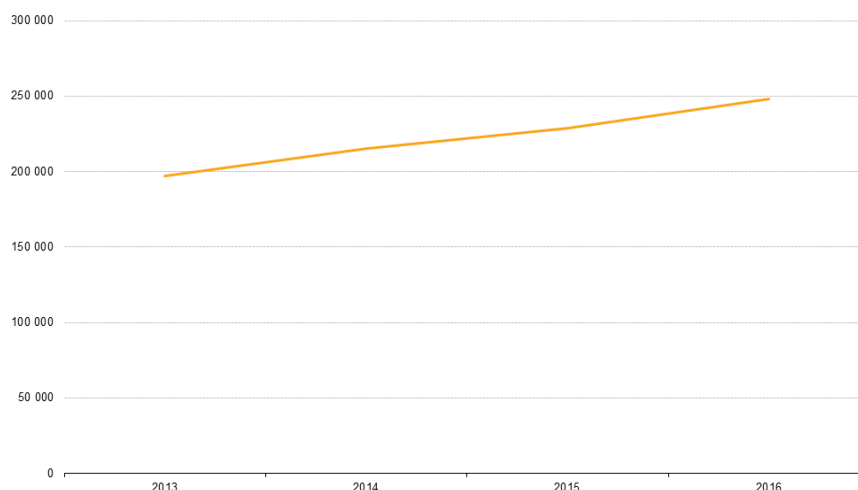
Jak sądzisz, czy nastolatki są w tej sferze odpowiednio wyedukowani i odpowiedzialni za swoje czyny? Poszukaj w dostępnych źródłach najświeższych danych na ten temat i porównaj, czy odsetek 15-latków rozpoczynających życie seksualne się zmienił.

Oprac. na podst.: *Social determinants of health and well-being among young people*, HBSC dla WHO, 2009/2010.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

W latach 2015–2016 w 28 krajach Unii Europejskiej doszło do 248 tys. aktów przemocy seksualnej, w tym gwałtów. Szacuje się również, że tylko 20% gwałtów zgłaszanych jest na policję. Wiele [zgwałconych](#) osób z różnych powodów nie decyduje się na zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa.

Sexual violence, EU-28, 2013-2016
(police-recorded offences)

Source: Eurostat (online data code: crim_off_cat)

eurostat

Przemoc seksualna w 28 krajach Unii Europejskiej w latach 2013–2016, na podstawie danych policji
Źródło: European Union, dostępny w internecie: ec.europa.eu [dostęp 7.11.2020 r.], licencja: CC BY 4.0.

Kiedy zaczyna się życie?

Czy jesteśmy w stanie precyzyjnie określić, od którego momentu zaczyna się życie? Kiedy istota ludzka zyskuje tożsamość i może być uważana za osobę, której przysługują konkretne prawa? Niestety, nie ma jednolitego stanowiska w tej kwestii.

Jak wykonuje się aborcję?

Sposoby wykonania zabiegów usunięcia ciąży przede wszystkim związane są z etapem ciąży. Dwie podstawowe metody to farmakologiczna i chirurgiczna. Dla części społeczeństwa również [antykoncepcja awaryjna](#), stosowana po stosunku, uważana jest za nieakceptowaną formę ingerencji w naturalne procesy.

Metody zapobiegania i przerywania ciąży

Metody farmakologiczne	Metody chemiczne
------------------------	------------------

Metody farmakologiczne		Metody chemiczne	
<ul style="list-style-type: none"> • Przebieg: Podanie tabletki zapobiegającej zagnieżdżeniu się zarodka w macicy (jedyna wymieniona tu metoda antykoncepcyjna) • Stosowanie: Do 72 godzin po stosunku seksualnym 	<ul style="list-style-type: none"> • Przebieg: Podanie środków farmakologicznych wymuszających poronienie • Stosowanie: Do 9. tygodnia 	<ul style="list-style-type: none"> • Przebieg: Odessanie pod ciśnieniem • Stosowanie: 7.-12. tydzień 	<ul style="list-style-type: none"> • Przebieg: Wyły: płodu • Stosowanie: 22. ty

Powody przerywania ciąży

Przerwanie ciąży może być samoistne i niezamierzone, wtedy nazywamy to poronieniem. Natomiast aborcja jest zawsze świadomym działaniem kobiety, która poddaje się zabiegom osoby trzeciej, najczęściej lekarza.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Następstwa aborcji

Aborcja jest zabiegiem świadomym, który pozwala kobiecie decydować o swoim ciele i życiu. Mimo że jest to zabieg dobrowolny, to wiąże się ze znacznymi konsekwencjami dla zdrowia fizycznego i psychicznego kobiety.

Aborcja może stać się przyczyną urazów fizycznych, takich jak: uszkodzenia macicy, krwotoki, infekcje, a później trudności podczas kolejnych ciąż czy nawet niepłodność.

Aborcja może także spowodować zaburzenia psychiczne określane wspólną nazwą [syndromu](#) poaborcyjnego.

Jeżeli o aborcji wiedzą inne osoby, takie jak ojciec dziecka, rodzeństwo, dziadkowie, to oni również mogą odczuwać dolegliwości psychiczne różnego rodzaju i o różnym stopniu nasilenia.

Spór trwa

Dopuszczalność aborcji budzi w społeczeństwie wiele kontrowersji. W sporze światopoglądowym biorą udział nie tylko dwie strony konfliktu: przeciwnicy prawnej dopuszczalności aborcji i jej zwolennicy. Są też zwolennicy utrzymania obowiązującego kompromisu zapisanego w Ustawie z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (art. 4a, ust. 2).

Na podstawie ustawy z 1993 aborcja jest dopuszczalna jedynie w trzech przypadkach – gdy:

- ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej (bez ograniczeń ze względu na wiek płodu),
- badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu (do chwili osiągnięcia przez płód zdolności do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej),
- zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego (do 12 tygodni od początku ciąży).

Argumenty przeciwników prawnej dopuszczalności aborcji:

- życie ludzkie zaczyna się z chwilą poczęcia i od początku powinno być chronione przez prawo;
- aborcja może prowadzić do powikłań i w rezultacie do choroby, a nawet śmierci kobiety;

- zabieg przerwania ciąży może mieć negatywny wpływ na zdrowie psychiczne kobiet – syndrom poaborcyjny;
- istnieje niebezpieczeństwo, że przerywanie ciąży może stać się narzędziem eugeniki, co jest niedopuszczalne.

Argumenty zwolenników prawnej dopuszczalności aborcji:

- kobieta ma prawo do dysponowania swoim ciałem;
- zmuszanie kobiety do urodzenia niechcianego dziecka jest przejawem okrucieństwa;
- nie można jednoznacznie określić, w którym momencie rozpoczyna się życie ludzkie;
- przerwanie ciąży jest niekiedy lepszym rozwiązaniem niż wydanie na świat dziecka, które będzie cierpiało (np. ze względu na ciężką chorobę);
- syndrom poaborcyjny nie ma żadnych podstaw naukowych.

Słownik

antykoncepcja awaryjna

potocznie nazywana „tabletką po” lub „tabletką 72 h po”; forma zapobiegania ciąży po niezabezpieczonym stosunku płciowym lub w przypadku potencjalnego niepowodzenia stosowanej antykoncepcji (np. zgwałcenia czy pęknięcia prezerwatywy)

bulimia

zaburzenie odżywiania charakteryzujące się napadami objadania się, po których występują zachowania przeciwstawne w postaci wywoływania wymiotów, głodówek, nadmiernych ćwiczeń fizycznych itp.

plód

etap rozwoju człowieka od 12. tygodnia po poczęciu do narodzin

syndrom

ogół objawów właściwych jakiejś chorobie, stanowiący podstawę do jej zdiagnozowania

trymestr

okres 12 tygodni; ciąża dzieli się na trzy trymestry

zarodek

zygota, która zaczyna ulegać podziałowi komórkowemu

zgwałcenie

czyn prawnie zabroniony, polegający na naruszeniu nietykalności cielesnej innej osoby na tle seksualnym

zygota

komórka powstała w wyniku połączenia gamety męskiej (plemnika) i gamety żeńskiej (komórki jajowej)

Film

Polecenie 1

Obejrzyj film o problemie aborcji. Zwróć uwagę na stanowisko Kościoła katolickiego i zastanów się, jakie działania w tej sferze podejmuje państwo, a jakich nie podejmuje. Następnie wykonaj ćwiczenia.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DW9s9Iqe5>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału dotyczący aborcji.

Ćwiczenie 1

Przedstaw, jakie działania państwa – inne niż zakaz prawny – mogłyby zmniejszyć liczbę zabiegów przerywania ciąży w Polsce. Podyskutuj o tym z innymi uczniami.

Ćwiczenie 2

Zastanów się, czy stanowisko Kościoła katolickiego w sprawie bezwzględnej ochrony ludzkiego życia jest zgodne z regulacjami polskiego prawa dotyczącego nabywania zdolności prawnej przez osobę fizyczną. Przedstaw swoją opinię i porównaj ze zdaniem innych uczniów.

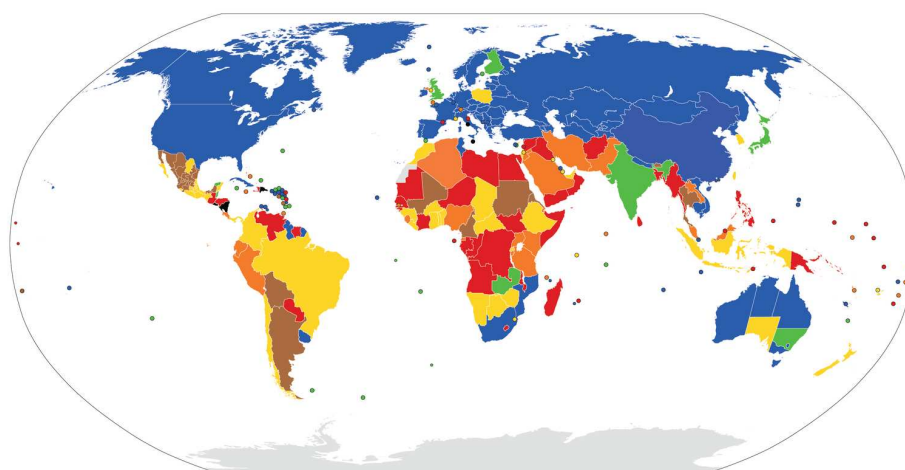
Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z mapą i wykonaj polecenia.

- Legalna na życzenie
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki, gwałtu, wad płodu lub trudności socjoekonomicznych
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki, gwałtu lub wad płodu
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki lub gwałtu
- Legalna w przypadku zagrożenia życia, zdrowia fizycznego lub psychicznego matki
- Nielegalna z wyjątkiem zagrożenia życia matki
- Nielegalna bez względu na okoliczności

Legalność aborcji (2020 r.)

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży

Art. 1

Prawo do życia podlega ochronie, w tym również w fazie prenatalnej w granicach określonych w ustawie. (...)

Art. 4a

1. Przerwanie ciąży może być dokonane wyłącznie przez lekarza, w przypadku gdy:

- 1) ciąża stanowi zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej,
- 2) badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazują na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu,
- 3) zachodzi uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego, (...).

2. W przypadkach określonych w ust. 1 pkt 2 przerwaniu ciąży jest dopuszczalne do chwili osiągnięcia przez płód zdolności do samodzielnego życia poza organizmem kobiety ciężarnej; w przypadku określonym w ust. 1 pkt 3 lub 4, jeżeli od początku ciąży nie upłynęło więcej niż 12. tygodni.

Źródło: Ustawa z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 10.03.2020 r.].

Ćwiczenie 3

Zapoznaj się z danymi statystycznymi i wykonaj polecenie.

Przerwania ciąży przeprowadzone zgodnie z ustawą w latach 2012–2018

Powód	2012 r.	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Ciąża stanowiła zagrożenie dla życia lub zdrowia kobiety ciężarnej.	51	23	48	43	55	22	25
Badania prenatalne lub inne przesłanki medyczne wskazywały na duże prawdopodobieństwo ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia płodu albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu.	705	725	927	1000	1044	1039	1055
Zachodziło uzasadnione podejrzenie, że ciąża powstała w wyniku czynu zabronionego.	1	3	2	1	1	0	1
Ogółem:	757	727	977	1044	1100	1061	1081

Zapoznaj się z tekstami i wykonaj ćwiczenie.

” Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty

Art. 30. Lekarz ma obowiązek udzielać pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia, oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki. (...)

Art. 39. Lekarz może powstrzymać się od wykonania świadczeń zdrowotnych niezgodnych z jego sumieniem, z zastrzeżeniem art. 30, z tym że ma obowiązek wskazać realne możliwości uzyskania tego świadczenia u innego lekarza lub w podmiocie leczniczym oraz uzasadnić i odnotować ten fakt w dokumentacji medycznej*. Lekarz wykonujący swój zawód na podstawie stosunku pracy lub w ramach służby ma ponadto obowiązek uprzedniego powiadomienia na piśmie przełożonego.

* Zdanie pierwsze uznane za niezgodne z Konstytucją z dniem 16 października 2015 r. w zakresie, w jakim nakłada na lekarza obowiązek wykonania niezgodnego z jego sumieniem świadczenia zdrowotnego w »innych przypadkach niecierpiących zwłoki« oraz w jakim nakłada na lekarza powstrzymującego się od wykonania świadczenia zdrowotnego niezgodnego z jego sumieniem obowiązek wskazania realnych możliwości uzyskania takiego świadczenia u innego lekarza lub w innym podmiocie leczniczym, na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2015 r. sygn. akt K 12/14 (Dz.U. poz. 1633).

Źródło: *Ustawa z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl [dostęp 10.03.2020 r.].

Opis sytuacji

Do lekarza ginekologa w przychodni medycznej przyszła kobieta w początkowym okresie ciąży. Z przeprowadzonego przez lekarza wywiadu medycznego wynikało, że w rodzinie kobiety występują choroby o podłożu genetycznym. Lekarz zlecił wykonanie badań prenatalnych. Po ich przeprowadzeniu okazało się, że jej dziecko urodzi się z zespołem Downa. Kobieta poprosiła lekarza o wykonanie aborcji zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem. Lekarz nie zgodził się, tłumacząc, że jest to wbrew jego sumieniu, i nakazał kobiecie donoszenie ciąży.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” Maria Jędrzejewska

Mój kościół i aborcja

W ostatnich tygodniach powrócił – również na łamach »Tygodnika Powszechnego« – temat zaostżenia ustawy o planowaniu rodziny i wykreślenia z niej podpunktu dającego możliwość przerwania ciąży w przypadku ciężkiego i nieodwracalnego uszkodzenia płodu. To właśnie »podpunkt trzeci« budzi najwięcej kontrowersji. Wydaje się to zrozumiałe: przerywamy życie słabej, chorej istoty. Dla mnie, katoliczki, ale i lekarza zajmującego się dziećmi najciężej chorymi, temat też budzi kontrowersje. Czy jednak wszystko jest tak proste?

W narracji obrońców życia razi jednowymiarowość argumentów. Po pierwsze, choroby i zespoły genetyczne są szalenie zróżnicowane: postępowanie się w materiałach propagandowych obrazami radosnych dzieci z zespołem Downa naprawdę mija się z rzeczywistością. Rodzice dzieci z zespołami genetycznymi muszą często mierzyć się z problemami niewyobrażalnymi dla zwykłego śmiertelnika, przy – podkreślmy z całą siłą – braku pomocy państwa.

Równie mocno razi mnie sugestia urodzenia dziecka i oddania go pod opiekę instytucji. Nie tak dawno trafiła do mnie dziewczynka z domu małego dziecka. Bardzo ciężko dotknięta zespołem genetycznym, wymagająca operacji, z niepewnym rokowaniem. Zapytałam opiekunkę, czy dziewczynka ma szansę na adopcję. Żadnych! Pomyślałam sobie: urodzić dziecko tak chore, które czeka w życiu tyle bólu, i porzucić... Czy na pewno kobieta, która nie zabiła, ale porzuciła, ma czystsze sumienie? A może nie miała siły? Czy wiedziała

o chorobie dziecka wcześniej? Czy wykonano u niej badania prenatalne? Te pomagają wychwycić ciężkie choroby we wczesnym okresie, co daje rodzicom czas na przygotowanie się i dokonanie wyboru. Znam wielu wspaniałych, pełnych poświęcenia rodziców. Podziwiam ich hart ducha, bo tego wymaga wstawanie w nocy, by przełożyć na drugi bok, odessać, podać leki, utulić w lęku itd. Spotykam też wielu złamanych... Część nie zdecyduje się na poświęcenie. Czy będą żałować? Niektórzy pewnie tak.

Decyzję o kontynuacji bądź przerwaniu ciąży traktuję jako wyraz odpowiedzialności. Urodzenie i pozostawienie instytucjom chorego dziecka skazuje je na podwójne cierpienie: z racji choroby i osamotnienia. Czy ktoś z decydentów bywał w domach opieki dla dzieci upośledzonych? Ja w młodości zwiedziłam kilka. Pamiętam dzieci, które wystawały przy oknie...

Bardzo mnie bolało, kiedy w moim kościele zbierano podpisy pod projektem nowelizującym prawo antyaborcyjne. Dlaczego nie było tego zaangażowania, gdy rodzice dzieci niepełnosprawnych walczyli cztery lata temu w Sejmie o swoje prawa? Gdzie wtedy był mój kościół? Wówczas nie padały słowa wagi ciężkiej: prawo, etyka, moralność. O nich dobrze się dyskutuje, siedząc na kanapie. Czy w aktualnie wysuwanych argumentach nie pobrzmiwa hipokryzja faryzeuszy: najważniejsze jest prawo (do życia)? A gdzie miłosierdzie?

Jan Both – wolontariusz Fundacji Pro – Prawo do Życia, komórka
Wrocław

Źródło: Maria Jędrzejewska, *Mój kościół i aborcja*, 10.04.2018 r., dostępny w internecie: tygodnikpowszechny.pl [dostęp 30.03.2020 r.].

Ćwiczenie 6

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj polecenie.

Oprac. na podst. Guttmacher Institute, *Disparities in safety of abortions, by country income*, 27.09.2017, guttmacher.org.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 7

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj polecenie.

Oprac. na post. Global Burden of Disease, dostępny w internecie: justactions.org, 2.12.2018 r.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenia.

” Patrycja Frączek, Magdalena Jabłońska, Jakub Pawlikowski

Medyczne, etyczne, prawne i społeczne aspekty badań prenatalnych w Polsce

Czy zakaz zabijania dzieci po urodzeniu wpływa negatywnie na dostępność badań i zabiegów medycznych? To absurdalne pytanie może być odpowiedzią na równie absurdalny zarzut aborcjonistów wobec obrońców życia, że chcieliby zakazać przeprowadzania testów prenatalnych. Różnica między tymi środowiskami polega na tym, że ci drudzy patrzą na nienarodzone dziecko jak na człowieka. Widoczne jest to również w podejściu obu grup do tych badań.

Pro-liferzy bardziej zastanawiają się też nad celem ich stosowania oraz możliwymi powikłaniami (do których zalicza się również poronienie) i nigdy nie zgadzają się, aby były użyte jako podstawa do wydania wyroku śmierci w postaci aborcji na niepełnosprawnym dziecku. Inwazyjne badania prenatalne (obarczone przecież znacznym ryzykiem) powinny być wykonywane jedynie w celach leczniczych – tak samo jak dzieje się to już po urodzeniu dziecka. W niektórych statystykach, jako przyczynę aborcji podaje się »testy prenatalne« – co również pokazuje to, jak zwolennicy aborcji do nich podchodzą.

Niezbyt dużo mówi się o samych możliwych następstwach inwazyjnych badań prenatalnych. Oto trzy najczęściej wykonywane w Polsce:

Biopsja kosmówki (11–14 tydzień ciąży): metoda polegająca na pobraniu niewielkiej ilości tkanki z rozwijającego się łożyska. Stosuje

się ją w celu analizy DNA dziecka. Ryzyko poronienia wynosi 1,33% (biopsja przezpowłokowa) i 2,2% (biopsja przeszzyjkowa).

Amniopunkcja (11–20 tydzień ciąży): badanie polegające na pobraniu niewielkiej próbki płynu owodniowego (wód płodowych) z pęcherza płodowego. Wykonuje się je w celu poznania kariotypu płodu, czyli kompletnego zestawu chromosomów, w przypadku, gdy testy nieinwazyjne wykazały prawdopodobieństwo wystąpienia choroby genetycznej. Ryzyko poronienia wynosi ok. 0,5–1% (co najmniej 1 na 200 ciąż kończy się poronieniem).

Kardocenteza (od 18 tygodnia ciąży): polega na wkłuciu się przez powłoki brzuszne do pępowiny i pobraniu krwi z pętli pępowinowej. Pozwala wykryć m.in. choroby krwi (hemofilia, małopłytkowość). Ryzyko poronienia jest wyższe niż w przypadku amniopunkcji i biopsji kosmówki – wynosi 1–2%. Możliwe powikłania powyższych badań (do 1–2% przypadków w zależności od metody) to również m.in.: infekcje wewnątrzmaciczne, rozwój stopy końsko-szpotawej i pęknięcie błon płodowych.

Dzieciom poddawanych testom prenatalnym zagrażają ich następstwa – jednak najgorszym z możliwych jest to, o które tak zaciekle walczą aborcjoniści. Chcą oni w dalszym ciągu używać tych badań jako podstawy do eksterminacji niepełnosprawnych na wczesnym etapie rozwoju. Zakaz zabijania nienarodzonych natomiast nie będzie oznaczał ograniczenia testów prenatalnych, ale zakończy posługiwanie się nimi w zbrodniczym celu.

Źródło: Patrycja Frączek, Magdalena Jabłońska, Jakub Pawlikowski, *Medyczne, etyczne, prawne i społeczne aspekty badań prenatalnych w Polsce*, „Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu” 2013, nr 2, s. 103–109.

Dla nauczyciela

Autor: Maciej Batorski

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Aborcja

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

II. Różnorodność kulturowa.

Uczeń:

11) analizuje i rozważa argumenty stron sporów światopoglądowych (np. na temat aborcji, eutanazji, modyfikacji genetycznych, in vitro, związków partnerskich).

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje podstawowe pojęcia związane z zagadnieniem aborcji;
- porównuje rozwiązania prawne w kwestii aborcji między różnymi państwami;
- charakteryzuje stanowiska stron sporu aborcyjnego;
- prezentuje własne stanowisko w sprawie aborcji.

Strategie nauczania:

- lekcja odwrócona;
- konstruktywizm;
- gry dydaktyczne.

Metody i techniki nauczania:

- mapa myśli;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem wywiadu, ćwiczeń interaktywnych;
- gry sytuacyjne;
- dyskusja za i przeciw.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Faza wstępna

1. Na wcześniejszych zajęciach podział losowy klasy na dwa „obozy”: proliferów i prochoicerów, czyli obrońców życia nienarodzonego dziecka oraz obrońców kobiet i ich prawa do wyboru. Wszyscy zapoznają się z e-materiałem. Ponadto:

- proliferzy gromadzą argumenty przeciwko aborcji;
- prochoicerzy gromadzą argumenty za aborcją.

2. Przedstawienie tematu i celu zajęć.

Faza realizacyjna

1. Mapa myśli „aborcja”. Stworzenie bazy pojęciowej dotyczącej aborcji. Zaakcentowanie dwóch różnych sposobów opisu rzeczywistości.

2. Dyskusja dwóch obozów: proliferów i prochoicerów.

3. Podsumowanie dyskusji: Czy narzucone przez prowadzącego role w dyskusji wpłynęły na indywidualne nastawienie do kwestii aborcji?

4. Zespół klasowy ogląda wywiad z o. P. Gużyńskim na temat aborcji. Uczniowie samodzielnie wykonują polecenia do filmu. Następuje wspólne omówienie odpowiedzi.

5. Gra sytuacyjna. Nauczyciel wybiera chętnych do odegrania ról w opisanych scenach:

- Singielka zwierza się swoim koleżankom z pracy, że jest w ciąży. Singielka jest pracowniczką korporacji na stanowisku kierowniczym. Dużo jeździ po świecie. Ma

nienormowany czas pracy. Ma bardzo dobrą sytuację materialną, jednak może liczyć tylko na siebie. Ciąża jest wynikiem przelotnej znajomości z obcokrajowcem.

Jedna z koleżanek uważa, że singielka powinna usunąć ciążę, wyjeżdżając na zabieg za granicę, druga uważa, że narodziny dziecka mogą pozytywnie zmienić życie kobiety.

- Rodzice długo oczekiwali na przyjście potomka. Mają 40–45 lat. Lekarz na wszelki wypadek zlecił nieinwazyjne badania prenatalne, z których wynika istotne ryzyko wady genetycznej płodu. Rodzice przeżywają ciężkie chwile. Matka chce urodzić dziecko mimo grożącego ryzyka. Ojciec z kolei chce potwierdzenia diagnozy przez inwazyjne badania prenatalne. Uważa on również, że jeżeli dziecko ma urodzić się chore, to wolałby usunąć ciążę i oszczędzić wszystkim cierpienia.
- W studio telewizyjnym spotykają się w obecności dziennikarza zwolennicy i przeciwnicy aborcji. Opcję prolife reprezentuje zakonnik katolicki, opcję prochoice – znana feministka. Dziennikarz stara się zachować obiektywizm. Rozmowa poświęcona jest zmianom w ustawie o aborcji. Jedna strona chce rozszerzenia ustawy o aborcję z powodów ekonomicznych, druga strona chce zawężenia ustawy o aborcji i usunięcia prawa do usunięcia ciąży z powodu wad genetycznych płodu.

Podsumowanie gier sytuacyjnych. Nauczyciel zwraca uwagę na nowe argumenty, jakie pojawiły się w sporze o aborcję.

Faza podsumowująca

1. W ramach podsumowania uczniowie wykonują ćwiczenia wskazane przez nauczyciela. Wspólna analiza odpowiedzi.
2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują w domu pozostałe ćwiczenia interaktywne.

Materiały pomocnicze:

Najnowsze sondaże opinii publicznej na temat aborcji, np. CBOS.

Informacje ze stron WWW: Amnesty International, Women on Web, Guttumacher Institute, Stopaborcji.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Film może być inspiracją dla uczniów do przeprowadzenia wywiadu z rzecznikiem praw pacjenta lub inną osobą na temat aborcji.